

Цифрова та медіаграмотність як умови подолання кіберзлочинності в Україні

1

XXI століття — століття цифрового суспільства

Цифровізація зумовлює
перед державами нові
питання:

- Рівності
- Соціальної
справедливості
- Розподілу ресурсів
- Участі та включеності

Внаслідок збільшення цифрової залученості набирає
обертів і **кіберзлочинність**

2

Медіаграмотність – обізнаність людини щодо медіасередовища, здатність відповідально сприймати, отримувати доступ до масової інформації та використовувати їх в житті.

Медіаосвіта — це процес викладання та вивчення медіа, що має за мету розвиток медіаграмотності людини.

Завдання медіаосвіти:

- ▶ Вивчення впливу ЗМК на сфери життя
- ▶ Формування критичного мислення
- ▶ Повноцінне сприйняття, інтерпретація, аналіз та оцінка медіатекстів

3

МЕДІАОСВІТА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

60-ті роки ХХ століття — поява нового
напрямку «медіаосвіта» («media education»)

4

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ

Медіаосвітні практики у провідних країнах світу

- ▶ Медіаосвіта є невід'ємною частиною навчальної програми
- ▶ Демократичний та діалоговий характер
- ▶ Велика к-ть форм навчального процесу
- ▶ Мінімізація ризиків
- ▶ Максимізація можливостей особистостей
- ▶ Дефіцит медіавикладачів
- ▶ Невелика к-ть годин на навчання
- ▶ Необов'язковий характер медіаосвіти

5

США

2007 р. – National Association for Media Literacy Education (NAMLE)

Принципи медіаосвіти:

▶ Грунтування на медіакомпетентності та медіаграмотності;

▶ Здійснення медіаосвіти у позашкільних програмах;

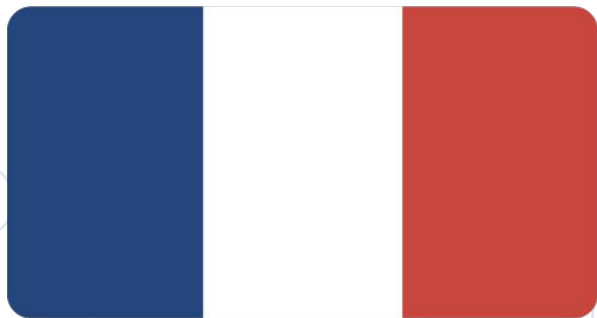
▶ Діалоговий принцип освіти;

▶ Підготовка компетентних, мислячих та небайдужих членів демократичного суспільства;

▶ Людина є як споживачем текстів та інформації, так і їх

6

ФРАНЦІЯ

▶ **Освітній центр CLEMI - Centre de liaison de l'enseignement et des medias d'information**

▶ *Співпраця з ЮНЕСКО*

▶ *Завдання - подолання ізоляції школи від медіа*

7

УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ...

«ІНДЕКС МЕДІАГРАМОТНОСТІ УКРАЇНЦІВ»

2000 респондентів:

- **52%** - рівні «середній» та «вище середнього»
- **48%** мають рівень «нижче середнього»
 - 15% - «низький» рівень
 - 33% - рівень «нижчий середнього»

8 Цифрова грамотність

— це набір знань та вмінь, які необхідні для безпечного та ефективного використання цифрових технологій та ресурсів Інтернету.

Цифрові навички (компетенції) — здатність вирішувати різноманітні завдання у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

- ▶ пошук інформації
- ▶ використання цифрових пристроїв
- ▶ робота з текстовими редакторами та електронними таблицями
- ▶ використання соціальних мереж

9

ЗА ДАНИМИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІНЦИФРИ 2019 РОКУ

37,9%

українців у віці 18 – 70 років
мають цифрові навички на рівні
нижче базового

отже

53%

населення України знаходяться
нижче позначки «базовий
рівень»*

15,1%

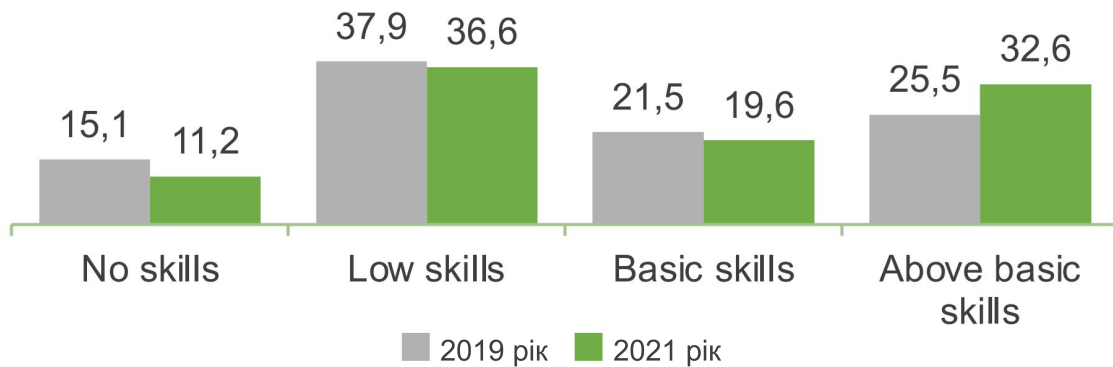
взагалі не володіють
ними

Тільки **47%** українців
мали «середній» та
«вище середнього»
рівні цифрових
навичок та вважали
навчання цифровим
навичкам актуальним

10

ЗА ДАНИМИ ДОСЛІДЖЕННЯ 2021 РОКУ

В 2021 році пандемія **COVID-19** вплинула на підвищення рівня цифрових навичок

У порівнянні з 2019 роком українці стали частіше здійснювати онлайн-покупки. Так, 53% населення України у віці 18-70 років користувались цією опцією, що на 13% більше, ніж у 2019 році.

11

CYBER FRAUD

Із розвитком Інтернет-простору набирає обертів і **кіберзлочинність**.

Кібершахрайство – це злочин, скоєний за допомогою інтернет-ресурсів та цифрових пристроїв з метою заволодіння коштами на банківських рахунках жертв, проникнення до інформаційних систем приватних або державних установ, крадіжки конфіденційної інформації.

12

ДИНАМІКА
2019-2021 рр.

Проблема безпеки в Інтернеті та захисту від кібершахрайства стає актуальнішою

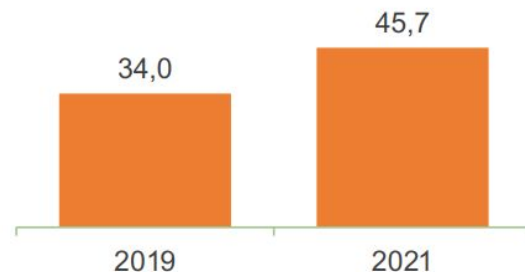
Майже на

12%

зросла частка осіб, які протягом останнього року стикались з проблемами, пов'язаними із безпекою через використання Інтернету, порівнюючи з 2019 роком

37,3% українців стикалися за останній рік з отриманням шахрайських повідомлень («фішинг»), що на 16% більше, порівнюючи з 2019 роком

18,0% українців зустрічались з перенаправленнями на підробленні веб-сайти із запитом особистої інформації («фармінг»), що на 8% більше, порівнюючи з 2019 роком

При цьому,

українці стали більш обачними, щодо використання мережі Інтернет. Так, майже вполовину більше людей (порівняно з 2019 роком) хоча б раз через міркування безпеки відмовлялись від замовлення / купівлі товарів онлайн, Інтернет-банкінгу та використання загальнодоступного Wi-Fi.

13

Динаміка
2020-2021 рр.

- ▶ З 2020 року кількість українців, що стикнулися з шахрайством під час будь-якого шопінгу в інтернеті, збільшилася з 22% до 45%, «обійшовши» мешканців Болгарії та Португалії. Там цей показник складає 40%.

СТАТИСТИКА 2020 РОКУ ВІД ДЕПАРТАМЕНТУ КІБЕРПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ:

- ▶ Загальна кількість випадків кібершахрайства за 2020 рік становить понад 10 000.
 - ▶ 730 із них припадає на сферу протиправного використання контенту та телекомунікацій;
 - ▶ сфера комп'ютерних систем зазнала атак понад 2000 разів.
- ▶ понад 3 600 злочинів виявлено у банківському сегменті;
 - ▶ частка онлайн-шахрайства складає більше ніж 3200 епізодів.

FINAL

Впровадження в населення України цифрової та медіаграмотності є необхідним, але, на жаль, відбувається вкрай повільно. Бракування цифрових навичок та медіаграмотності безпосередньо впливає на прояв такого явища як кібершахрайство та зростання частоти його випадків.